

Sustav za povezivanje doma, škole i zajednice (HSCL): Irska

POZADINA

Sustav HSCL (eng. *Home School Community Liaison Scheme* – sustav za povezivanje doma, škole i zajednice) djeluje u okviru akcijskog plana za uključivanje u obrazovanje DEIS (eng. *Delivering Equality of Opportunity in Schools* – Postizanje jednakih mogućnosti u školama)¹ koji provodi irsko Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja. U sustav HSCL trenutačno je uključeno svih 528 gradskih osnovnih škola i srednjih škola u okviru programa DEIS. Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja školama koje sudjeluju u programu dodjeljuje jednog koordinatora za HSCL na puno radno vrijeme ili više skupina škola dijeli usluge jednog koordinatora.

Kvalificirani nastavnik iz škole (ili skupina škola) koja sudjeluje u programu na puno se radno vrijeme zapošljava kao koordinator za HSCL na razdoblje od pet godina. Članovi osoblja škole koji ispunjavaju uvjete moraju se smjenjivati na tom radnom mjestu svakih pet godina. Na taj se način svi nastavnici koji ispunjavaju uvjete mogu prijaviti za mjesto koordinatora za HSCL kako bi stekli neposredni uvid i iskustvo u području nepovoljnog položaja u obrazovanju. Nadalje, nakon završetka petogodišnjeg rada na mjestu koordinatora za HSCL, nastavnik se vraća u učionicu s obiljem iskustva i znanja u području nepovoljnog položaja u obrazovanju. Cilj je poboljšati obrazovne ishode djece u nepovoljnom položaju.

Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja financira troškove zamjenskog nastavnika u školi. Koordinator za HSCL ima ključnu ulogu u potpori razvoju, provedbi, evaluaciji i preispitivanju akcijskog plana DEIS na razini škole, posebno načina na koji se u njemu promiče uključenost roditelja.

¹ U programu DEIS naglasak je stavljen na rješavanje i određivanje obrazovnih potreba kojima se daje prednost kod djece i mladih iz zajednica u nepovoljnom položaju, od predškolskog do sekundarnog obrazovanja (3 – 18 godina), u okviru programa potpore školama, koji uključuje niz intervencija koje se sastoje od potpore aktivnostima u školi i izvan nje.

Te potpore uključuju poboljšane nastavne materijale u školama u najnepovoljnijem položaju, dodatna financijska sredstva za sve škole u okviru programa DEIS, pristup potporama za pismenost i matematičku pismenost, potporama za nastavne programe te za planiranje i stručno usavršavanje, programima prelaska iz ustanova primarnog u ustanove sekundarnog obrazovanja te programima pristupa tercijarnom (visokom) obrazovanju. Osim toga, program potpore školama uključuje dvije važne intervencije – sustav HSCL i program za završetak školovanja.

Tusla, nadležna državna agencija za djecu i obitelj koja je odgovorna za poboljšanje dobrobiti i ishoda za djecu, upravlja sustavom HSCL-om putem integriranog pružanja usluga u okviru Službi socijalne skrbi u području obrazovanja². Tri viša upravitelja koje zapošljava Tusla i koji su upućeni nastavnici odgovorni su za upravljanje sustavom HSCL-om, njegov razvoj te usmjeravanje u skladu s politikom Ministarstva obrazovanja i stručnog osposobljavanja. Tim viših upravitelja mentorira i vodi škole te savjetuje njih i njihove koordinate za HSCL u području provedbe tog sustava na lokalnoj i nacionalnoj razini.

1. Potrebe/izazovi

- pohađanje nastave, sudjelovanje u nastavi i zadržavanje u obrazovnom sustavu
- pružanje potpore obitelji u području obrazovnih pitanja
- osnaživanje roditelja kako bi mogli pružiti potporu svojoj djeci u obrazovanju
- uključenost roditelja u relevantne školske politike
- povezivanje s drugim službama za potporu obitelji u zajednici
- razvoj pozitivnih stavova ravnateljâ i nastavnika u pogledu partnerstava s roditeljima i službama zajednice.

2. Razina intervencije

- Sustav HSCL preventivan je model rane intervencije usmjeren na djecu koja su izložena najvećem riziku neuspjeha u obrazovnom sustavu.

² Službe socijalni skrbi u području obrazovanja (eng. *Educational Welfare Services, EWS*) provode i sustav HSCL i sustav za završetak školovanja te prikladnim intervencijama osiguravaju djelotvoran sustav za djecu koja imaju probleme u pogledu pohađanja nastave, sudjelovanja u nastavi te zadržavanja u obrazovnom sustavu. Služba izravno surađuje s Ministarstvom obrazovanja i stručnog osposobljavanja u cilju pružanja potpore i konsolidiranja rada škola koje sudjeluju u programu DEIS kako bi se osigurala što veća razina sudjelovanja djece u obrazovnom sustavu.

3. Intenzitet intervencije

- Učenici primaju potporu kontinuirano s većim razinama intenziteta ovisno o razini potrebe – preventivna i univerzalna potpora za sve, ciljana potpora za određene skupine i intenzivna potpora za nekolicinu djece.

4. Ciljna skupina i dobna skupina

- Sustav HSCL usmjeren je na učenike za koje postoji rizik da neće ostvariti svoj potencijal u obrazovnom sustavu (u primarnom i sekundarnom obrazovanju) zbog problema u njihovoj okolini koji mogu negativno utjecati na postignuća učenika i zadržavanje u obrazovnom sustavu.
- Sustav je izravno usmjeren na važne odrasle osobe u životima djece kako bi ona postigla bolje obrazovne ishode.

5. Uvjeti i različiti koraci potrebni za provedbu sustava HSCL-a

Škole za koje je utvrđeno da obuhvaćaju područja koja su u znatnom nepovoljnom položaju dobivaju dodatne oblike potpore u okviru programa DEIS, a jedan od njih je koordinator za HSCL.

Ravnatelji, timovi za skrb i koordinatori za HSCL na temelju utvrđenih čimbenika rizika u pogledu pohađanja nastave, sudjelovanja u nastavi te zadržavanja u obrazovnom sustavu sastavljaju popis ciljnih učenika. Koordinator za HSCL ciljano surađuje s roditeljima, školama i zajednicama kako bi pružili bolju potporu djeci da pohađaju nastavu te sudjeluju u obrazovanju i zadržavaju se u njemu.

6. Utvrđivanje prikladne vrste i razine potpore kako bi odgovarala potrebama učenika

Uprava škole, nastavnici, timovi za skrb i koordinatori za HSCL pokreću potporu, a nju mogu zatražiti i roditelji/skrbnici. Koordinator za HSCL surađuje s roditeljima kako bi odredio razinu i intenzitet potpore te osnažio roditelje da razviju svoje kapacitete kao ključan resurs u učenju svoje djece.

Pomažu utvrditi i ispuniti osobne potrebe roditeljâ te njihove potrebe u pogledu slobodnog vremena i učenja kako bi se promicalo njihovo samopoštovanje i samopouzdanje, što će imati pozitivan učinak na obrazovne ishode njihove djece. S roditeljima se razgovara i pružaju im se potpora, savjeti i usmjeravanje kako bi se ostvarili poboljšani obrazovni ishodi za djecu.

7. Dionici uključeni u provedbu sustava HSCL-a

Koordinatori za HSCL koje zapošljava upravni odbor pojedinačne škole odgovorni su za provođenje mjere. Potporu im pružaju, vode ih i usmjeravaju

tri viša upravitelja koje zapošljava Služba socijalne skrbi u području obrazovanja Agencije za djecu i obitelj Tusla. Koordinatori za HSCL jednom ili dvaput godišnje pohađaju programe trajnog stručnog usavršavanja. Koordinatori za HSCL raspoređeni su u skupine koje se redovito sastaju kako bi dijelili najbolje prakse, surađivali na zajedničkim ciljevima i jedni drugima ponudili potporu. Imaju pristup potpori i stručnom znanju partnerskih organizacija Službe socijalne skrbi u području obrazovanja, školskog osoblja (stručnjaci za djecu s posebnim obrazovnim potrebama, savjetnici za profesionalno usmjeravanje itd.) te vanjskih službi.

8. Općenita odgovornost za provedbu sustava HSCL-a

Upravni odbor škole odgovoran je za provedbu i podržavanje mjere na lokalnoj razini. Za financiranje i strateško usmjeravanje na nacionalnoj razini odgovorni su agencija Tusla i Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja.

9. Prepreke uvođenju sustava HSCL-a

Na početku uspostavljanja sustava HSCL-a postojao je početni otpor promjeni:

- škole su bile vrlo izolirane i autonomne, a ideja da roditelji budu u školi odnosno učionici nije se svidjela ravnateljima i nastavnicima
- povezanost s obiteljskim službama u zajednici bila je ograničena
- vrijednost partnerstva s roditeljima smatrala se ograničenom – nastavnici su bili stručnjaci i često su smatrali da roditelji ne mogu puno ponuditi
- zbog nedovoljnog razumijevanja prepreka s kojima se suočavaju roditelji iz marginaliziranih skupina pri stupanju u kontakt sa školama dolazilo je do pogrešnog shvaćanja zainteresiranosti roditelja za obrazovanje njihove djece
- roditelji nisu bili naviknuti na kućne posjete i koordinatorima za HSCL na početku je zbog nedostatka povjerenja i bojazni roditeljâ bilo teško pristupiti njihovim domovima
- roditelji iz marginaliziranih skupina često su imali loša iskustva s obrazovnim sustavom i nisu se osjećali ugodno zbog pomisli da moraju ići u školu pa je odaziv bio slab.

10. Savladavanje prepreka

- Upornost, organizacija i djelotvorna komunikacija bile su ključne za savladavanje otpora koji su iskazali roditelji i škole.
- Izgradnja pozitivnih odnosa s roditeljima bila je ključna za uspjeh sustava HSCL-a.
- S vremenom je vrijednost uključenosti roditelja utvrđena na temelju poboljšanih ishoda za djecu.
- U okviru sustava HSCL-a u školama koje sudjeluju u programu DEIS uspostavljena je „soba za roditelje“ i postalo je uobičajeno roditelje vidjeti u školi.
- „Školska zajednica“ zamišljena je kao zajednica učenika, roditelja, nastavnika, pomoćnika u nastavi, sustava HSCL-a, programa za završetak školovanja itd.
- Škole su više surađivale s vanjskim službama, kao što su Tusla, Zdravstvena služba (eng. *Health Service Executive, HSE*), Ministarstvo pravosuđa i ravnopravnosti, volonterske organizacije itd.
- Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja imalo je ključnu ulogu u isticanju važnosti „uključenosti roditelja“ u okviru planiranja programa DEIS te zahtjeva inspektorata.

11. Praćenje/ocjena sustava HSCL-a

Koordinatori za HSCL vode evidenciju vlastitog rada, prate ishode za učenike te izvješćuju ravnatelja i upravni odbor. Kao dio tekućih inspekcija programa DEIS, sustav podliježe inspekcijama Ministarstva obrazovanja i stručnog osposobljavanja.

Osim toga, koordinatori za HSCL moraju nacionalnom upravljačkom timu (agencija Tusla) dostaviti podatke o ključnim pokazateljima uspješnosti.

12. Rezultati sustava HSCL-a

Sustav HSCL pokrenut je kao pilot-projekt 1990., a od 1993. provodi se na stalnoj osnovi. I dalje se prati u okviru postojećih inspekcija programa DEIS.

Evaluacije sustava HSCL-a koje je proveo Centar za obrazovna istraživanja (dostupne na internetskim stranicama www.erc.ie) uključuju:

„Pregled sustava za povezivanje doma, škole i zajednice – izvješće Ministarstvu obrazovanja i znanosti“ (eng. *Review of the Home-School-Community Liaison Scheme – Report to the Department of Education and Science*), autori: Peter Archer i Fionnuala Short, izdavač: Centar za obrazovna istraživanja, 2003.

„Sustav za povezivanje doma, škole i zajednice – završno izvješće o evaluaciji“ (eng. *Review of the Home-School-Community Liaison Scheme – Final evaluation report*), izdavač: Centar za obrazovna istraživanja, 1994.

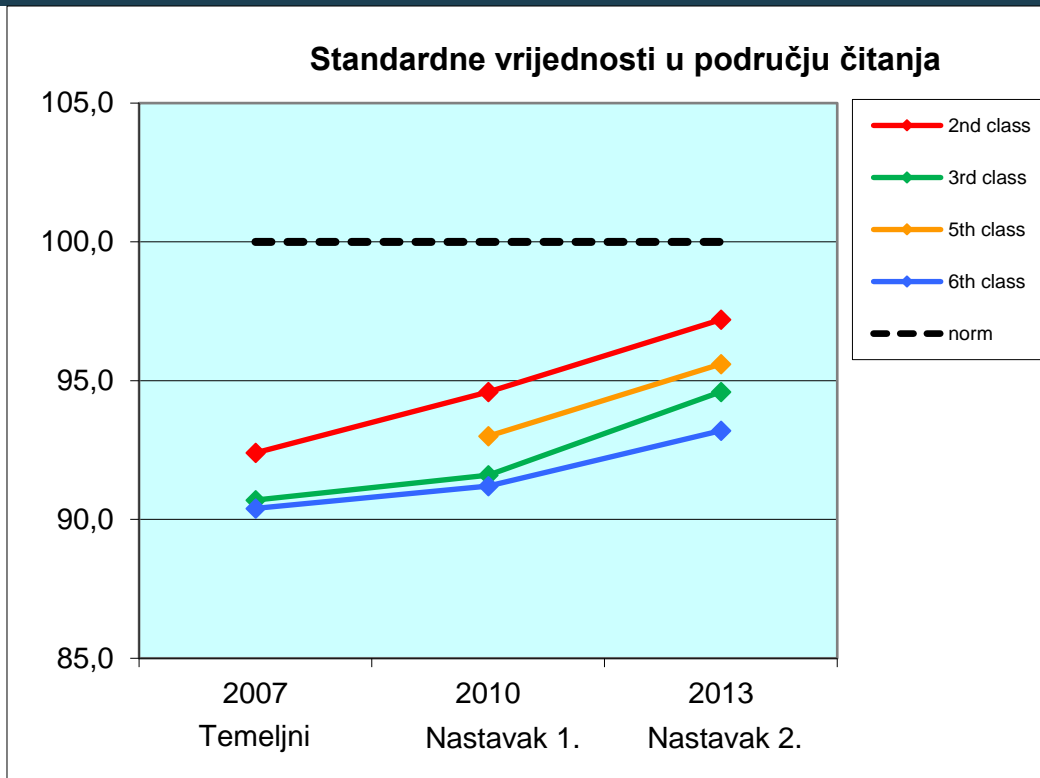
Centar za obrazovna istraživanja i inspektorat Ministarstva trenutačno provode evaluaciju programa DEIS. Istraživanje je usmjereno na osiguranje uspješne provedbe programa DEIS i upotrebe najboljih pristupa mjerenju napretka i ishoda na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Budući da su tekuće evaluacije ključna sastavnica programa DEIS, njima se ocjenjuju ishodi, a sustav HSCL u tome ima ključnu ulogu.

Najnovije izvješće o evaluaciji koje je Centar za obrazovna istraživanja sastavio u prosincu 2013. upućuje na to da se postignuća u području čitanja i matematike u gradskim školama od uvođenja programa DEIS i dalje znatno poboljšavaju. To znači da se razlika u postignućima između učenika iz škola koje sudjeluju u programu DEIS i nacionalnog uzorka (posebno u nižim razredima, primjerice u 2. i 3.) znatno smanjila otkad su 2007. prikupljeni temeljni podaci.

Na slici 1. prikazani su standardni rezultati u području čitanja za učenike 2., 3., 5. i 6. razreda 2007., 2010. i 2013.

Slika 1. Standardne vrijednosti u području čitanja za učenike 2., 3., 5.* i 6. razreda 2007., 2010. i 2013.

*Podaci za učenike 5. razreda nisu prikupljeni 2007., ali uključeni su u podatke za 2010. i 2013. kako bi postojala druga kohorta u longitudinalnom istraživanju (od 2. razreda 2010. do 5. razreda 2013.).

13. Financiranje/resursi sustava HSCL-a

Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja i dalje je odgovorno za dodjelu i financiranje 400 radnih mjesta koordinatora za HSCL u 528 škola u okviru programa DEIS te za troškove plaće članova višeg rukovodstva koji imaju opću odgovornost za upravljanje sustavom HSCL-om, koji je dio njihove Službe socijalne skrbi u području obrazovanja.

Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja školama u okviru programa DEIS dodjeljuje bespovratna sredstva jednom godišnje. Bespovratna sredstva programa DEIS razlikuju se za svaku pojedinačnu školu i ovise o postotku nepovoljnog položaja koji određuje njihov poredak u okviru programa DEIS. Najmanje 10 % godišnjih bespovratnih sredstava programa DEIS za škole u okviru tog programa mora se dodijeliti aktivnostima povezanim sa sustavom HSCL-om.

14. Trenutačno stanje sustava HSCL-a

Sustav HSCL i dalje djeluje u 528 osnovnih i srednjih škola u okviru programa DEIS.

Izvešće „Pouke iz evaluacija u okviru programa DEIS“ (eng. *Learning from the Evaluations of DEIS*) koje je nedavno objavio Institut za gospodarska i društvena istraživanja i koje je naručilo Ministarstvo obrazovanja i stručnog osposobljavanja sadržava objedinjene nalaze dosadašnjih evaluacija u okviru programa DEIS. Postupak savjetovanja s obrazovnim partnerima i zainteresiranim stranama upotrijebit će se kao temelj za razvoj prikladnih mjera za rješavanje nepovoljnog položaja u obrazovanju. Rezultati tog postupka bit će dio sveobuhvatnog prijedloga za razvoj budućih intervencija za rješavanje nepovoljnog položaja u obrazovanju u Irskoj.

15. Dodatne informacije (internetske stranice, podaci za kontakt itd.)

„Informativni letak za škole u okviru programa DEIS koje sudjeluju u sustavu za povezivanje doma, škole i zajednice“ dostupan je kao prilog. Među ostalim, on sadržava ključne prioritete sustava HSCL-a, osobine i opis posla koordinatoriâ za HSCL te obrasce za njihove postupke planiranja i izvješćivanja.

Koordinatori za HSCL sastavili su izvješće „Od vizije do primjene u praksi“ koje uključuje rezultate tog sustava te niz studija slučajeva i uspješnih aktivnosti.